

Het innerlijk leven

Hazrat Inayat Khan

Hazrat Inayat Khan

Het Innerlijk leven

Oorspronkelijke titel: The Inner Life.

Hoofdstuk 2 uit deel I van de volumes.

Nederlandse vertaling: C.D. Voûte, herzien door Irene Lennings en Saniya Ammerlaan.

Deze vertaling is tot stand gebracht onder verantwoordelijkheid van het Dutch Publication Committee.

November 2019

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en openbaar gemaakt.

Inhoud

De voorbereiding op de reis.....	7
Het doel van de reis.....	12
Het vervullen van de verplichtingen die bij het menselijk leven horen	16
De verwerkelijking van het innerlijk leven	20
Vrijheid van handelen	24
De wet van het innerlijk leven.....	27
Het doel van het innerlijk leven	30
Het bereiken van het innerlijk leven	35
De engel-mens.....	41
De vijf verschillende soorten spirituele zielen	46

De voorbereiding op de reis

Het innerlijk leven is een reis en voordat je vertrekt moet je voorbereidingen treffen. Als je niet voorbereid bent, bestaat er altijd een risico dat je terug moet gaan voordat je jouw bestemming bereikt hebt. Als iemand op reis gaat om iets te bereiken, moet hij weten wat hij onderweg nodig heeft, wat hij moet meenemen om de reis gemakkelijk te maken en het gewenste doel te bereiken. De reis die je onderneemt in het innerlijk leven, is even lang als de tijd tussen geboorte en dood, het is de langste reis van je leven en je moet alles goed voorbereid hebben zodat je niet halverwege strandt en terug moet gaan.

Eerst is het nodig om na te gaan of er nog schulden zijn. Iedere ziel moet een bepaalde schuld betalen in het leven; misschien aan je vader of moeder, je broer of zus, je echtgenoot of vriend, of aan je kinderen, je ras of aan de mensheid. Als je je schuld niet betaalt, blijven er banden bestaan die je van binnen vasthouden en je terugtrekken. Het leven in de wereld is een rechtvaardige handel, als we dat maar eens begrepen, als we eens wisten hoeveel zielen er op deze wereld zijn waarmee we op een of andere manier verbonden zijn of in contact staan of hoeveel we er elke dag voor het eerst ontmoeten. We zijn iedereen iets schuldig en wie niet aan zijn verplichtingen voldoet, moet ze later met rente terugbetalen.

Er is een innerlijk rechtvaardigheidsgevoel, dat boven het rechtvaardigheidsgevoel van de wereld uitgaat. Iemand die deze innerlijke wet niet in acht neemt, verkeert op zo'n moment in een roes, met gesloten ogen, zodat hij nauwelijks beseft van deze levenswet. Maar die roes houdt niet lang aan. Op een dag zullen de ogen van iedere ziel opengaan en het is jammer als dat pas gebeurt wanneer het te laat is. Het is beter dat de ogen open gaan wanneer de portemonnee nog vol is, want het wordt heel lastig als de ogen pas opengaan wanneer de portemonnee leeg is. Aan sommige mensen zijn we consideratie verschuldigd, aan anderen respect, dienstbaarheid of verdraagzaamheid. Weer anderen hebben onze

hulp of onze vergiffenis nodig. Op een of andere wijze, in elke relatie, bij ieder contact zijn we iets verschuldigd en voor we aan de reis beginnen, moeten we er zeker van zijn dat we onze schulden hebben vereffend. We moeten er zeker van zijn, dat we alles hebben betaald, zodat er niets meer te betalen valt. Voordat we op reis gaan moeten we ook zeker weten dat we onze plichten hebben vervuld; onze plicht tegenover de mensen om ons heen en onze plicht tegenover God. Iemand die zijn verplichtingen aan de mensen om hem heen als iets heiligs beschouwd, doet zijn plicht tegenover God.

Voor hij op reis gaat, moet iemand zich ook afvragen of hij alles geleerd heeft wat hij van deze wereld leren wil. Als hij nog graag iets wil leren, moet hij dat doen voordat hij vertrekt. Want als hij denkt: "Ik ga op reis, maar eigenlijk had ik graag eerst nog iets willen leren" dan zal hij zijn doel niet kunnen bereiken. De wens om nog iets te leren zal hem ervan wegtrekken. Ieder verlangen, elk streven en iedere ambitie die hij in het leven koestert moet bevredigd zijn. Dat niet alleen, maar hij moet ook nergens spijt van hebben als hij op reis gaat en nergens berouw van hebben tijdens zijn reis. Als hij ook maar enige spijt of berouw ergens over heeft, moet dat uitgepraat worden voordat hij op reis gaat. Hij moet geen wrok koesteren tegenover wie dan ook en zich niet beklagen over iemand die hem kwaad heeft gedaan. Al deze zaken behoren tot deze wereld en zouden een last worden op het spirituele pad als ze werden meegenomen. De reis is al moeilijk genoeg en wordt nog moeilijker als er een last gedragen moet worden. Het meedragen van een last van ongenoegen, onvrede of onbehagen maakt het pad moeilijk vol te houden. Het is het pad naar vrijheid en om dat te betreden moet de mens zich bevrijden; geen gehechtheid zou hem terug mogen trekken, geen genoegen zou hem mogen verleiden om terug te gaan.

Behalve deze voorbereiding heb je ook een voertuig nodig, het voertuig waarmee de reis gemaakt wordt. Dat voertuig heeft twee wielen en die zorgen bij alles voor evenwicht. Iemand die eenzijdig is, hoe helderziend of helderhorend ook of hoe groot zijn kennis ook

moge zijn, is toch begrensd. Hij zal niet ver komen, want zijn voertuig heeft twee wielen nodig om te rijden. Er moet evenwicht zijn, evenwicht tussen hoofd en hart, tussen macht en wijsheid, tussen activiteit en rust. Evenwicht stelt de mens in staat om de spanning van de reis te verdragen en vooruit te komen en evenwicht maakt het pad gemakkelijk. Verbeeld je maar niet dat mensen die zich onevenwichtig betonen, ooit verder kunnen komen op de spirituele reis, hoe sterk ze uiterlijk ook lijken te neigen naar het spirituele. Alleen evenwichtige mensen zijn in staat om het uiterlijk leven even sterk te ervaren als het innerlijk, om evenveel van gedachten als van gevoelens te genieten, om te kunnen rusten en actief te zijn. Het centrum van het leven is ritme en ritme geeft evenwicht.

Op deze reis is ook geld nodig om uit te geven onderweg. Wat is dat voor geld? Het zijn de zorgzame uitingen in woord en daad. Op deze reis moet je zorgen voor een voorraad eten en drinken en die voorraad bestaat uit leven en licht. Ook moet je kleren meenemen die je beschermen tegen wind en storm, hitte en kou. Die kleding is de gelofte van geheimhouding, de neiging tot zwijgen. Als je begint met deze reis, moet je afscheid nemen van anderen en dat afscheid is een liefdevol losmaken. Voor je op reis gaat moet je iets bij je vrienden achterlaten, namelijk je gelukkige herinneringen aan het verleden.

We zijn allemaal op reis; het leven zelf is een reis. Niemand is hier blijvend gevestigd, we zijn allemaal op doortocht en daarom is het niet juist te zeggen dat we onze vaste plek in het leven moeten opgeven als we op spirituele reis gaan. Niemand heeft hier een vaste plek, iedereen is in beweging, iedereen is op weg. Alleen neem je, wanneer je begint aan een spirituele reis, een andere weg; een weg die gemakkelijker, beter en aangenamer is. Mensen die deze weg niet gaan, komen er tenslotte ook; het verschil zit hem in de manier waarop. De ene manier is gemakkelijker, soepeler, beter; de andere zit vol moeilijkheden. Omdat het leven, vanaf het ogenblik dat je je ogen opent op deze aarde, eindeloos veel

moelijkheden kent, kan je maar beter een eenvoudiger weg kiezen naar het doel waar alle zielen eens aan zullen komen.

Met 'innerlijk leven' wordt een leven bedoeld dat gericht is op volmaaktheid, de volmaaktheid van liefde, harmonie en schoonheid. In de taal van gelovigen: een leven dat gericht is op God. Het innerlijk leven hoeft niet echt de tegenovergestelde kant van het wereldlijke leven op te gaan, maar het innerlijk leven is wel een voller leven.

Het wereldlijke leven is een begrensd leven; het innerlijk leven is een volledig leven. Asceten die een richting hebben gevolgd die volledig tegengesteld is aan de richting van het wereldlijke leven, deden dit om gemakkelijker de diepten van het leven te kunnen onderzoeken. Door maar één kant op te gaan ontstaat er echter geen volledig leven. Daarom betekent het innerlijk leven de volheid van het leven.

Kortom, je zou kunnen zeggen dat het innerlijk leven twee kanten heeft: actie met kennis en rust met een passieve geest. Door je deze twee tegengestelde bewegingen eigen te maken en evenwicht tussen beide richtingen te bewaren, kom je tot de volheid van het leven. Iemand die het innerlijk leven leeft, is zo onschuldig als een kind, zelfs nog onschuldiger. Maar zo iemand is tegelijkertijd wijzer dan veel intelligente mensen bij elkaar. Dit wijst op een ontwikkeling in twee tegengestelde richtingen. De onschuld van Jezus was door de eeuwen heen bekend. In al zijn bewegingen en in al zijn daden leek hij op een kind. Alle grote heiligen en wijzen, al de groten die de mensheid hebben bevrijd, waren onschuldig als kinderen en tegelijkertijd wijzer, veel wijzer, dan de wereldwijze mensen. Hoe komt dat? Wat geeft hun dit evenwicht? Het is de passieve rust. Als zij voor God staan is hun hart als een leeg vat. Als zij voor God staan om iets te leren, laten zij alles los wat deze wereld hen heeft geleerd. Als zij voor God staan, zien ze hun ego, hun zelf, hun leven, niet meer. Dan denken zij niet aan zichzelf, ze hebben geen enkele wens die vervuld moet worden, geen enkele behoefte om iets te bereiken, geen enkele uiting van zichzelf dan

ook, maar ze zijn als lege vaten, opdat God hun wezen kan vullen, zodat hun onechte zelf verloren kan gaan.

Datzelfde helpt hen om in hun dagelijks leven een glimp te laten zien van dat stille ogenblik van rust dat zij met God hadden. In hun dagelijks leven spreiden ze onschuld ten toon, maar geen onwetendheid. Zij weten dingen en weten niet. Zij weten wanneer iemand een leugen vertelt, maar beschuldigen zij hem, of zeggen zij: "Je liegt"? Daar staan ze boven. Zij kennen al het toneelspel van de wereld en zien het rustig aan; zij rijzen boven de dingen van deze wereld uit, die maken geen indruk op hen. Zij nemen de mensen eenvoudig zoals ze zijn. Je zou kunnen denken, dat ze niets weten over het leven in de wereld, dat ze geen notitie nemen van dingen die niet van belang zijn. Handelen met wijsheid maakt ze wijzer dan anderen, omdat niet iedereen in deze wereld elk van zijn daden met wijsheid verricht. Er zijn veel mensen die nooit met wijsheid handelen, terwijl anderen pas naderhand hun toevlucht tot wijsheid zoeken en dikwijls is het dan te laat. Maar mensen die het innerlijk leven leiden, besturen hun handelingen allemaal met wijsheid. Elke beweging, elke daad, elke gedachte en elk woord wordt eerst doordacht, eerst gewogen, gemeten en ontleed, voordat het uitgesproken wordt. Daardoor gaat alles wat zij doen in de wereld met wijsheid gepaard, maar voor God staan ze in onschuld; daar nemen zij hun wereldlijke wijsheid niet mee.

Een mens vergist zich vaak bij het inslaan van een of andere weg en daardoor ontbreekt het hem aan evenwicht en bereikt hij geen volmaaktheid. Wanneer hij bijvoorbeeld voor de weg van handeling kiest op het pad van God, dan wil hij daar ook zijn wijsheid gebruiken. Op het pad van God wil hij ook activiteiten ontplooien als dat niet nodig is. Het is net zoiets als zwemmen tegen de stroom in. Het is een grote misrekening om wijsheid te gebruiken waar juist onschuld nodig is. Andere mensen zijn gewend om de passieve houding waarmee ze in hun onschuld voor God staan als uitgangspunt te nemen. Ze willen die houding in alle aspecten van het leven toepassen en dat is ook niet goed.

Het doel van de reis

Het eerste en meest belangrijke bij het innerlijk leven is het vormen van een relatie met God, als Schepper, Ondersteuner en Vergever, als Rechter, Vriend, Vader en Moeder en als Geliefde. In elk van deze relaties moeten wij ons God voor ogen houden en ons bewust worden van deze relatie, zodat we het ons niet langer alleen maar verbeelden. Verbeelden is het eerste wat een gelovige doet. Hij stelt zich voor dat God de Schepper is en probeert te geloven dat God de Onderhouder is. Hij doet zijn best om te denken dat God een Vriend is en probeert te voelen dat hij God liefheeft. Maar wil die verbeelding werkelijkheid worden, dan moet je, net zoals voor je aardse geliefde, sympathie, liefde en genegenheid voelen voor God. Hoe groot de vroomheid, goedheid en rechtvaardigheid van iemand ook is, zonder liefde is zijn vroomheid of goedheid geen levende werkelijkheid voor hem.

Het werk van het innerlijk leven bestaat uit het tot werkelijkheid maken van God, zodat Hij niet langer alleen een verbeelding is en de relatie tussen de mens en God reëler wordt dan enig andere relatie in de wereld. Als dit gebeurt, worden alle relaties, ook die met familie en vrienden, minder bindend. Maar toch wordt zo iemand niet koel, hij wordt juist liefdevoller. Iemand zonder God is liefdeloos, hij wordt beïnvloed door de zelfzucht en liefdeloosheid van de wereld, omdat hij onderdeel is van de omstandigheden waarin hij leeft. Maar wie God liefheeft, wie een relatie heeft gevormd met God, diens liefde wordt levend. Hij is niet meer koel, hij vervult zijn plichten tegenover de mensen met wie hij betrekkingen heeft in deze wereld veel beter dan de mens zonder God.

Hoe kan een mens deze relatie met God tot stand brengen en wat voor relatie is het beste? Wat zou hij zich voor moeten stellen? God als Vader, Schepper, Rechter of als Vergever, Vriend of Geliefde? Het juiste antwoord is dat wij bij iedere situatie die zich in het leven voordoet God de plaats moeten geven die op dat ogenblik nodig is. Wanneer een mens gebroken is door de onrechtvaardigheid en de koelheid van de wereld en hij opziet naar God als de Volmaakte Rechtvaardigheid dan is hij niet onrustig meer, dan is zijn hart is niet

meer in verwarring, dan troost hij zich met Gods rechtvaardigheid. Hij houdt de rechtvaardige God voor ogen en zo leert hij over rechtvaardigheid, het gevoel voor recht ontwaakt in zijn hart en dan ziet hij de dingen in een heel ander licht.

Als een mens in deze wereld geen vader of moeder meer heeft, dan denkt hij eraan dat God Vader en Moeder is. Zelfs al zou hij bij zijn eigen moeder en vader zijn, bedenkt hij zich dat ze alleen op aarde zijn vader en moeder zijn. Het Vader- en Moederschap van God is de enige echte relatie. De aardse ouders weerspiegelen slechts een sprankje van de ouderliefde die God in volheid en volmaaktheid heeft. Dan ontdekt de mens dat God vergeven kan, zoals de ouders hun kind kunnen vergeven als het een fout gemaakt heeft. Dan voelt de mens van alle kanten goedheid, vriendelijkheid, bescherming, steun en sympathie komen. Hij gaat beseffen dat het allemaal, door iedereen heen, van God, de Vader-Moeder afkomstig is.

Wanneer de mens zich God voorstelt als Vergever, zal hij zien dat er in deze wereld niet alleen strikte rechtvaardigheid te vinden is, maar dat er zich ook liefde heeft ontwikkeld, dat er ook barmhartigheid en medeleven bestaat en vergevingsgezindheid. God is geen wetsdienaar zoals de rechters in deze wereld, maar Hij is de Heer der Wet, Hij oordeelt wanneer Hij oordeelt en Hij vergeeft wanneer hij vergeeft. Hij kan het allebei. Hij heeft macht tot oordelen en macht tot vergeven. Hij is de rechter, omdat Hij de ogen niet sluit voor alles wat de mensen doen. Hij weet, weegt en meet, en geeft terug wat de mens toekomt. Hij is de Vergever, omdat zijn Liefde en Mededogen ver boven Zijn Rechtvaardigheidsgevoel uitgaat. Liefde en mededogen zijn Zijn wezen zelf, Zijn eigen natuur, en omvatten daarom meer en hebben meer kracht dan Zijn rechtvaardigheidsgevoel. Als er een sprankje van goedheid en vriendelijkheid in ons hart is, vermijden wij – de menselijke wezens op deze aarde – het oordelen over mensen. We vergeven liever dan dat we oordelen. Vergeven schenkt van nature groter geluk dan wraak nemen – tenzij iemand zich op een heel ander pad bevindt.

Een mens die zich bewust is van God als vriend, is nooit eenzaam in de wereld, noch in deze wereld, noch in het hiernamaals. Er is altijd een vriend; een vriend tussen de mensen, een vriend in de eenzaamheid. Een vriend als hij slaapt, onbewust van de uiterlijke wereld, en als hij wakker is en zich er wel bewust van is. In beide gevallen houdt hij zijn vriend in gedachten, hij houdt hem vast in zijn verbeelding, in zijn hart en in zijn ziel.

Wat wil de mens die God tot zijn Geliefde maakt, nog meer? Zijn hart gaat open voor alle schoonheid – innerlijk en uiterlijk. Alle dingen spreken hem aan, alles ontplooit zich en is schoonheid in zijn ogen, omdat God aldoordringend is, aanwezig in alle namen en alle vormen. Daarom is zijn Geliefde nooit afwezig. Hoe gelukkig is iemand wiens Geliefde nooit afwezig is! De grote tragedie in het leven is namelijk de afwezigheid van de Geliefde. Wanneer iemand wiens Geliefde altijd bij hem is, zijn ogen sluit, is Hij van binnen aanwezig en als hij ze opent is Hij van buiten aanwezig. Al zijn zintuigen nemen de Geliefde waar; zijn ogen zien Hem, zijn oren horen Zijn stem. Zodra iemand zich hier bewust van wordt, leeft hij om zo te zeggen in Gods tegenwoordigheid, de diverse vormen van geloof, overtuiging en geloofsgemeenschappen doen er dan niet meer toe. Voor hem is God alles in een, voor hem is God overal. Of hij naar de christelijke kerk gaat, of naar de synagoge, naar de boeddhistische tempel, naar het heiligdom van de Hindoes of naar de moskee van de moslims, God is overal. In de woestijn, in het bos, in de menigte, overal ziet hij God.

Hieruit blijkt dat het innerlijk leven niet bestaat uit het sluiten van de ogen om naar binnen te kijken. Als je het innerlijk leven leidt, kijk je naar binnen en naar buiten, je vindt je Geliefde overal. Maar je kan in God pas de Geliefde vinden als het liefdeselement voldoende tot leven is gewekt. Iemand die zijn vijand haat en zijn vriend liefheeft, kan God niet zijn Geliefde noemen, want hij kent God niet. Wanneer de liefde zich volledig ontplooit heeft, beschouw je een vriend met genegenheid, een vijand met vergevingsgezindheid, de vreemde met sympathie. Als de liefde is volgroeid, dan komt ze in al haar aspecten tot uitdrukking. Het is volgroeide liefde die het waard

is om God aan te bieden. Dan herkent de mens in God de Geliefde, het Ideaal, en hoewel hij uitstijgt boven de bekrompen genegenheid van deze wereld, weet hij dan pas echt hoe van zijn vriend te houden. Wie God liefheeft, weet wat liefde is als hij het stadium van volgroeide liefde heeft bereikt.

Alle beeldspraak in de Perzische Soefi-literatuur, geschreven door grote dichters als Rumi, Hafiz en Jami, gaat over de relatie tussen mens als minnaar en God als Geliefde. Als je dit leest en begrijpt, en bezig bent je in die liefde te ontwikkelen, dan zie je wat de mystici in beeld hebben gebracht en waarop hun hart was afgestemd. Het is niet gemakkelijk liefde voor God te ontwikkelen in je hart, omdat je niet kan liefhebben als je het voorwerp van je liefde niet ziet of er geen besef van hebt. God moet tastbaar worden, zodat je van Hem kunt houden, maar als je eenmaal zover bent gekomen dat je God liefhebt, dan ben je je reis op het geestelijk pad pas echt begonnen.

Het vervullen van de verplichtingen die bij het menselijk leven horen

De situatie van iemand die het innerlijk leven leidt, lijkt op die van een volwassene die veel met kinderen omgaat. Aan de buitenkant is er behalve het verschil in leeftijd tussen de kinderen en de volwassene weinig verschil te zien. Het verschil zit in de reikwijdte van het gezichtsveld en dat is niet altijd goed te zien. Iemand die het innerlijk leven leeft, wordt veel ouder dan de mensen om hem heen en toch ziet hij er van buiten net zo uit als iedereen. Daarom gedraagt iemand die de volheid van het innerlijk leven heeft bereikt, zich heel anders dan iemand die het pad nog maar net is gaan volgen. Hij gedraagt zich ook anders dan iemand die zich wel intellectueel in het innerlijk leven heeft verdiept, maar het niet echt leeft.

Ook zijn manier van handelen in de wereld is anders, want de intellectueel zal kritiek hebben op mensen die niet weten wat hij meent te weten. Hij zal met trots en verwaandheid of minachting op hen neer kijken en denken dat zij niet de hoogte van het mysterie hebben bereikt dat hij heeft bereikt en dat hij begrijpt. Hij wil zich van de mensen losmaken omdat hij vindt dat ze achter zijn gebleven in hun ontwikkeling, daarom kan hij niet samen met ze optrekken. Hij zegt: "Ik ben al een stuk verder; ik kan niet met ze meedoen, zij zijn anders dan ik." Hij lacht om de kleingeestige gedachten van de mensen om hem heen en bekijkt ze als mensen waar hij zich niet mee moet verbinden, bij wier bezigheden hij zich niet moet aansluiten, omdat hij zoveel verder is dan zij.

Maar iemand die de volheid van het innerlijk leven bereikt heeft, vindt het heerlijk om zich onder zijn medemensen te begeven, net zoals ouders het heerlijk vinden om met hun kleine kinderen te spelen. De fijnste ogenblikken in hun leven zijn die, waarin zij zich kind voelen samen met hun kinderen en met hen opgaan in hun spel. Wanneer hun kind ze een kopje thee uit het poppenservies geeft zullen liefdevolle ouders doen alsof zij lekker thee drinken. Ze geven het kind niet het idee dat zij hoger staan of dat ze er niet aan

mee kunnen doen. Zij spelen met het kind en zijn gelukkig, omdat het geluk van de kinderen ook hun geluk is.

Dat is de houding van de mens die het innerlijk leven leeft, en daarom kan hij in harmonie leven met mensen in alle stadia van ontwikkeling, wat hun ideeën, gedachten, geloof of overtuiging ook mogen zijn, en het met ze eens zijn, in welke vorm zij hun aanbidding of godsdienstig enthousiasme ook uiten. Hij zegt niet: "Ik ben veel verder gevorderd dat jij en als ik met jou meedoe zou ik achteruit gaan." Iemand die zo ver gekomen is, kan nooit achteruitgaan, maar door met anderen mee te doen helpt hij ze vooruit. Als hij alleen verder zou gaan, zou hij zich voelen alsof hij zijn plicht tegenover zijn medemens verzuimde. Een lege kruik maakt geluid als je er op tikt; een kruik vol water geeft geen enkel geluid – die blijft stil, zonder woorden.

Zo leven wijze mensen te midden van de kinderen van deze wereld en zij zijn niet ongelukkig. Iemand die van iedereen houdt, is niet ongelukkig. Iemand die met minachting op de wereld neerziet, is ongelukkig, iemand die menselijke wezens haat en vindt dat hij boven hen verheven is. Wie mensen liefheeft, denkt alleen dat zij hetzelfde proces doormaken dat hij heeft doorgemaakt. Hij is vanuit de duisternis naar het licht gekomen. Het is slechts een kwestie van tijd en met groot geduld beidt hij de tijd waarin zijn medemensen nog in het duister zitten; hij laat ze niet weten dat ze in duisternis verkeren en zorgt er zo voor dat zij zich niet gekwetst voelen. Hij ziet niet met minachting op hen neer, hij denkt alleen dat iedere ziel voor ze volwassen is een kindertijd en jeugd doormaakt. Het is dus een natuurlijk iets voor ieder menselijk wezen om dit proces door te maken. Met eigen ogen heb ik zielen gezien, die heiligheid en grote volmaaktheid hebben bereikt. En toch kan een dergelijke ziel met een van zijn medemensen in aanbidding voor een stenen afgodsbeeld staan en hen niet laten merken, dat hij in enig opzicht verder was dan andere mensen; hij deed zich eenvoudig voor, zonder er zich op te laten voorstaan dat hij zich spiritueel verder ontwikkeld had.

Hoe verder zulke zielen komen, hoe nederiger ze worden. Hoe groter het mysterie waarvan ze zich bewust zijn geworden, hoe minder zij erover spreken. U zult het nauwelijks geloven, maar in de vier jaar dat ik bij mijn moershid was, heb ik maar een of twee keer met hem over spirituele zaken van gedachten gewisseld. Meestal spraken we over wereldse zaken, zoals iedereen. Niemand zou in de gaten hebben dat hij een mens was die zich continu van God bewust was, onafgebroken verzonken in God. Hij sprak over dezelfde dingen als iedereen, over van alles wat bij deze wereld hoort. Hij sprak nooit over spiritualiteit en vertoonde geen enkele bijzondere vroomheid of spiritualiteit, en toch onthulden zijn uitstraling, de stem van zijn ziel en zijn aanwezigheid alles wat in zijn hart verborgen was.

Mensen die zich van God bewust zijn geworden en mensen die contact hebben gemaakt met wijsheid, spreken er maar weinig over. Het zijn de mensen die er niets van weten, die proberen om erover van gedachten te wisselen, niet omdat ze iets weten, maar omdat ze twifelen. Als er kennis is dan is er tevredenheid, dan is er geen behoefte aan discussie. Iemand gaat in debat als hij niet erg tevreden is. Er is niets in deze wereld, of het nu weelde, rang of positie, macht of geleerdheid is, dat iemand zo verwaand maakt als een klein beetje spirituele kennis. Zo'n verwaand iemand komt geen stap verder; hij staat vastgenageld op zijn plek, omdat spirituele bewustwording er juist om gaat dat je niet aan jezelf denkt. De mens moet zich bewust worden van zichzelf als iets of als niets. In het besef dat hij niets is ligt de kern van spiritualiteit.

Als je ook maar iets afweet van de intrinsieke natuurwetten en daar trots op bent, of als je geneigd bent te denken: "Wat ben ik toch goed, vriendelijk, edelmoedig, invloedrijk, welgemanierd of aantrekkelijk" dan gaat de deur naar de spirituele wereld dicht, die deur sluit zich bij de minste van dat soort gedachten. Het is zo'n gemakkelijk pad om te bewandelen, en toch zo moeilijk. Trots zijn is heel natuurlijk voor een mens. Hij kan duizendmaal zeggen dat hij een deugd niet bezit, maar hij kan er niets aan doen dat hij het toch zo voelt, want het ego bestaat uit trots. Trots is ego; niemand kan

leven zonder die trots, zonder dat ego. Om spirituele kennis te verwerven, om je van het innerlijk leven bewust te worden, hoef je niet veel te leren, je moet alleen nog leren dat je het al weet, je moet het alleen nog ontdekken. Om spirituele kennis te begrijpen, heeft een mens geen andere kennis nodig dan de kennis over zichzelf. Hij verwerft de kennis van het zelf dat hij zelf is, zo nabij en toch zo veraf.

Wat de geliefde van God ook kenmerkt is dat hij, net zo min als een aardse minnaar, met iemand over zijn liefde spreekt, hij kan dat niet. De mens kan niet zeggen hoeveel hij van zijn geliefde houdt: er zijn geen woorden voor en bovendien heeft hij geen behoefte om er met iemand over te praten. En zelfs als hij het kon, zou hij in tegenwoordigheid van zijn geliefde zijn lippen bij elkaar houden. Hoe zou de geliefde van God dan kunnen bekennen: "ik heb God lief"? De ware minnaar van God houdt zijn liefde stilletjes in zijn hart verborgen, net als een zaadje dat in de aarde geplant wordt: als het zaad ontkiemt, groeit het uit in zijn optreden tegenover zijn medemensen. Hij kan niet anders dan vriendelijk zijn, hij kan niet anders dan vergeven; al zijn bewegingen, al zijn daden spreken van zijn liefde, maar zijn lippen niet.

Het voornaamste dat bij het innerlijk leven moet worden betracht is dus om bescheiden en rustig te zijn, zonder enig vertoon van wijsheid of geleerdheid, zonder enig verlangen een ander te laten weten hoe ver je al bent, niet eens jezelf te laten weten hoe ver je bent. De taak die vervuld moet worden is jezelf helemaal te vergeten en in harmonie met je medemensen te leven; te handelen in overeenstemming met allen, iedereen op zijn eigen niveau tegemoet te komen, iedereen in zijn eigen taal toe te spreken, het lachen van vrienden met een glimlach te beantwoorden en het lijden van een ander met een traan, je vrienden bij te staan in vreugde en smart, wat ook je eigen niveau van ontwikkeling ook mag zijn. Als iemand tijdens zijn leven een engel zou worden, zou hij maar weinig voor elkaar krijgen. De prestatie die bovenal van een mens verlangd wordt, is het vervullen van de verantwoordelijkheden die horen bij het leven als mens.

De verwerkelijking van het innerlijk leven

Iemand die het innerlijk leven beleeft hanteert het principe om gedurende zijn gehele leven alles voor iedereen te zijn; onder alle omstandigheden, in alles wat hij doet reageert hij op wat er op dat moment nodig is. Mensen denken vaak dat een spiritueel mens wel iemand moet zijn die er treurig uitziet, met een lang gezicht; een ernstig iemand met een droefgeestige uitstraling. Maar in feite is dit beeld precies het tegendeel van een echt spiritueel mens. Iemand die het innerlijk leven leeft, moet naar buiten toe altijd handelen op een manier die past bij de gelegenheid; zijn handelen moet afhangen van de omstandigheden. Hij moet iedereen aanspreken in hun eigen taal, zich op hetzelfde niveau begeven en zich tegelijkertijd bewust zijn van het innerlijk leven.

Voor wie de waarheid kent, wie spirituele kennis heeft verworven en het innerlijk leven leeft, is geen enkel beroep te moeilijk. Als zakenman, als vakman, als koning, als leider, als behoeftige, als man van de wereld, als priester of monnik, bij elk aanzien is hij anders dan wat de mensen van hem weten en zien. Voor wie het innerlijk leven leeft, is de wereld een podium waarop hij de acteur is die een rol te vervullen heeft, soms boos en soms liefdevol; een podium waarop hij in tragedies zowel als in komedies speelt. Zo speelt iemand voor wie het innerlijk leven werkelijkheid werd, voortdurend een rol. Net zoals de toneelspeler die de gevoelens die hij voorwendt zelf niet voelt, moet ook een spiritueel mens de plek waar het leven hem neergezet heeft, op passende wijze invullen. Op die plek voert hij alles wat hij doet zorgvuldig en op de juiste wijze uit om zijn uiterlijke opdracht in het leven te vervullen. Hij is een vriend voor zijn vrienden, een verwant voor zijn verwanten. Met iedereen waar hij mee in aanraking komt, onderhoudt hij een gepaste relatie, doordacht en met medegevoel. Toch staat hij in zijn verwerkelijking boven alle relaties. Hij bevindt zich te midden van de mensen en tegelijk in de eenzaamheid. Hij kan lachen en tegelijk ernstig zijn. Hij kan er treurig uitzien, terwijl er vreugde opwelt in zijn hart.

Daarom is iemand die het innerlijk leven leeft, een mysterie voor anderen; niemand kan zijn diepte peilen, behalve dat hij oprechtheid en liefde uitstraalt, vertrouwen wekt, goedheid om zich heen verspreidt en een beeld geeft van God en de waarheid. Voor iemand die het innerlijk leven leeft, is alles wat hij doet meditatie; als hij door de straten wandelt, is dat zijn meditatie, als hij werkt als timmerman, als goudsmid, in welk beroep of in welk bedrijf dan ook, is dat zijn meditatie. Het doet er niet toe of hij naar de hemel of naar de aarde kijkt, hij kijkt naar het object van zijn verering. In het oosten en in het westen, in het noorden of in het zuiden, zijn God is overal. Vormen noch principes houden hem tegen. Hij kan veel weten, maar hij kan er niet over spreken; want wanneer de mens die het innerlijk leven leeft, over zijn ervaringen zou spreken, zou hij veel mensen in verwarring brengen.

Het innerlijk leven is dan ook alles zien en het toch niet zien; alles voelen en het niet uitspreken, want er valt niet volledig uitdrukking aan te geven; alles begrijpen en toch geen verklaring te geven. Tot hoe ver kan zo iemand iets toelichten en hoeveel kan iemand anders dat begrijpen? Iedereen verklaart en begrijpt naar zijn vermogen en niet meer. Het innerlijk leven wordt niet geleefd door de ogen te sluiten; je hoeft je ogen niet dicht te doen voor deze wereld om het innerlijk leven te leven; je kan ze net zo goed open houden.

De juiste betekenis van het innerlijk leven is om niet alleen in het lichaam te leven, maar ook in het hart, in de ziel. Waarom leeft een gewoon iemand dan geen innerlijk leven, terwijl hij toch ook een hart en een ziel heeft? Dat is omdat hij wel een hart heeft maar zich daar niet bewust van is, hij heeft wel een ziel maar weet niet wat dat is. Als hij opgesloten zit in zijn lichaam, begrensd is door zijn lichaam, kan hij alleen iets voelen door het aan te raken; hij kijkt alleen met zijn ogen en hoort alleen met zijn oren. Hoeveel kunnen de ogen zien en de oren horen? Al deze ervaringen verkregen via de uiterlijke zintuigen zijn beperkt. Wanneer de mens binnen deze begrenzing leeft, weet hij niet dat er een ander gedeelte van zijn wezen bestaat, dat veel hoger, veel wonderbaarlijker, veel levender

en veel verhevener is. Als hij dat gaat begrijpen wordt zijn lichaam zijn werktuig omdat hij in zijn hart leeft, daarna gaat hij door en leeft hij in zijn ziel. Hij ervaart het leven onafhankelijk van zijn lichaam en dat wordt het innerlijk leven genoemd. Wanneer de mens eenmaal het innerlijk leven heeft ervaren, is de angst voor de dood weg, omdat hij weet dat alleen zijn lichaam doodgaat, maar niet zijn innerlijk wezen. Zodra het leven in zijn hart en ziel levende werkelijkheid voor hem wordt, beschouwt hij zijn lichaam als een jas. Als zijn jas oud wordt, doet hij hem weg en pakt een nieuwe, want zijn bestaan hangt niet af van zijn jas. De angst voor de dood is slechts aanwezig zolang de mens zich er nog niet bewust van is dat zijn werkelijke zijn niet van zijn lichaam afhankelijk is.

De vreugde van iemand die het innerlijk leven ervaart, is dan ook onvergelijkbaar veel groter dan die van de gewone mens, die slechts als een gevangene in zijn sterfelijk lichaam leeft. Toch is het voor het innerlijk leven niet nodig om een bepaalde manier van leven aan te nemen of een ascetisch of godsdienstig leven te leiden. De uiterlijke bezigheden van iemand, wat ze ook zijn, doen er niet toe. Wie het innerlijk leven leeft, leeft het onder alle omstandigheden. Mensen zoeken spiritualiteit altijd in een godsdienstig mens, of in wat ze een goed mens noemen, of in iemand met een filosofisch ingestelde geest; maar dat is niet per definitie het geval. Iemand kan godsdienstig of zelfs filosofisch zijn en leven als een goed mens en toch niet het innerlijk leven leiden.

Je kan aan het uiterlijk van iemand niet zien of hij het innerlijk leven leidt, met één uitzondering. Wanneer een kind opgroeit kan zijn gezicht een licht uitstralen, je ziet een nieuw soort bewustzijn ontwaken, een nieuw weten, iets wat het kind vroeger niet wist. Dat is het teken van de jeugd; maar een kind zegt er niets over; het kan er niets over zeggen en zelfs als een kind het zou willen kan het dat niet uitleggen. En toch kan je aan iedere beweging, aan iedere gelaatsuitdrukking van het kind zien, dat nu het leven voor hem opengaat. En zo is het ook met de ziel. Als de ziel zich bewust begint te worden van het leven boven en voorbij dit leven, wordt dat zichtbaar. Hoewel iemand bij wie dit gebeurt het niet opzettelijk zal

tonen, zal de wijze het toch ontdekken in zijn gelaatsuitdrukking, zijn bewegingen, zijn blik, zijn stem, in alles wat hij doet en in zijn houding; en andere mensen kunnen ook voelen dat hij zich van een of ander mysterie bewust is.

Het innerlijk leven is de geboorte van de ziel. Zoals Christus zegt dat de ziel het Koninkrijk der Hemelen niet kan binnengaan, tenzij zij opnieuw geboren wordt. De bewustwording van het innerlijk leven is dan ook de intrede in het Koninkrijk der Hemelen. Wanneer dit bewustzijn bij een mens tot ontwikkeling is gekomen, laat het zich zien als een nieuwe geboorte, en met deze nieuwe geboorte komt de zekerheid van eeuwig leven.

Vrijheid van handelen

Terwijl een mens groeit door het innerlijk leven, voelt hij een vrijheid van denken, spreken en handelen, die een natuurlijk gevolg is van zijn spirituele reis. De oorzaak van deze vrijheid en wanneer die ontstaat ligt in het feit dat er een geest van vrijheid in de mens verborgen zit, die door uiterlijke conventies is bedekt. Wanneer de mens deze conventies ontgroeit, openbaart zich de geest van vrijheid, die tot dan toe opgesloten was.

De wetten die aan de mensheid gegeven zijn, worden aangereikt door de Ouderen, die ver boven deze wetten staan. Zoals er voor kinderen zekere wetten en regels nodig zijn, zo zijn mensen die nog niet zo ver ontwikkeld zijn dat zij het leven vanuit een hoger standpunt kunnen bezien, aan zekere wetten gebonden, die hen als godsdienst geleerd worden. Ze zijn voor de mensheid evenzeer nodig als de regels die kinderen thuis krijgen opgelegd. Als die regels er niet waren, zouden kinderen onhandelbaar worden. Als kinderen volwassen worden, beginnen ze te snappen waarom ze die regels opgelegd kregen en hoe ze hen ten goede kwamen. Vervolgens kunnen zij regels maken die voor henzelf het meest geschikt zijn.

Het innerlijk leven helpt de ziel volwassen te worden. Als zij zich ontwikkelt van ondergeschikte naar meester maakt zij haar eigen wetten. In het oosten zal dan ook niemand het wagen om een spiritueel mens te bekritisieren; geen mens zal opstaan om zijn daden te beoordelen of om hem te beschuldigen van iets wat hij zelf verkeerd vindt. Daarom zei Jezus Christus: 'Oordeel niet'. Deze leerregel werd echter gegeven om er op te wijzen dat 'Oordeel niet' betrekking heeft op mensen van je eigen niveau van ontwikkeling. Want niemand kan een oordeel vellen over iemand die meer ontwikkeld is. Als een mens de gewoonte heeft om te oordelen over iemand die meer ontwikkeld is dan hij, dan is het gevolg dat zijn spirituele vooruitgang wordt geschaad, want hoe ver gevorderd een spiritueel mens ook zijn mag, toch trekken mensen die nog niet zover zijn, hem neer. Daarom gaat de mensheid achteruit in plaats van vooruit. Wat is er met Jezus Christus gebeurd? Hij werd

veroordeeld. De bevrijde ziel, de ziel, vrijgemaakt door de goddelijke natuur, werd door een wereldlijke rechtbank veroordeeld. Minder ontwikkelde mensen beschouwden zich geleerd genoeg om over Christus te oordelen, niet alleen over Hem te oordelen, maar ook om vonnis over Hem te vellen.

Elke periode van beschaving die de tendens vertoonde om over iemand te oordelen die anderen vooruit was, ging ten onder. Sarmad, een grote soefi heilige die in Gwalior woonde, werd door Keizer Aurangzeb verzocht naar de moskee te komen, want in die tijd was het tegen de wet om weg te blijven bij de geregelde gebeden die in de Staatsmoskee werden gehouden. Sarmad, een man van extase, die dag en nacht in vereniging met God leefde, een Godbewust iemand, vergat het of weigerde misschien te komen. Een bepaalde plaats of tijd voor gebed zei hem niets, want elke plaats was voor hem een plaats van gebed, elke tijd een tijd van gebed. Toen hij weigerde de gebeden bij te wonen werd hij onthoofd, omdat hij de regels, die voor iedereen gemaakt waren, had overtreden. De consequentie was dat vanaf die tijd het hele Moghul-keizerrijk in verval begon te raken. De hele Moghul-beschaving, enig in haar tijd, viel uiteen.

De Hindoes hebben deze gedachtegang altijd al gekend, omdat zij een perfecte godsdienst hadden. Een godsdienst waarin één aspect van God als menselijk werd beschouwd, terwijl hun verschillende deva's niets anders zijn dan verschillende kenmerken van de menselijke natuur, die allemaal werden bewonderd en vereerd. Zo werd niet alleen God, maar de hele menselijke natuur in al haar aspecten bewonderd en vereerd. Dat maakt de Hindoe-godsdienst perfect. Als de mensen zeggen: 'Deze plaats is heilig en die andere niet; die zaak is heilig en alle andere zaken niet', dan delen zij het leven op in stukjes: het leven dat één is, het ondeelbare leven.

Daarom komen mensen die boven de dagelijkse gebruiken van het leven uitstijgen, door hun innerlijke ontwikkeling tot een ander bewustzijn. Voor hen zijn de wetten van deze wereld als de wetten voor kinderen. Mensen die het verschil beginnen te zien tussen de

wetten die zij zichzelf opleggen en de wetten die door de mensheid in acht worden genomen, verwerpen soms eerst de gangbare wetten en gaan ze vervolgens negeren. Zij hebben er kritiek op en vragen: 'Waar zijn ze eigenlijk goed voor?' Maar mensen die zich nog meer bewust zijn van de innerlijke wetten, tonen zelfs eerbied voor de wetten die voor kinderen gelden. Hoewel ze best weten dat het wetten voor kinderen zijn die niet voor volwassenen gelden, zullen ze die toch respecteren, want ze weten dat het niet anders kan. De wetten die zij kennen, kunnen zich alleen aan mensen openbaren van wie de ziel tot de benodigde hoogte van bewustwording gestegen is; maar vóór de ziel zover is, heeft ze andere wetten nodig om daarmee in harmonie te kunnen leven. Daarom beschouwen mensen die verder gekomen zijn, zulke wetten met eerbied en nemen ze in acht als ze deelnemen aan de samenleving. Zij verwerpen ze niet en zullen er geen kritiek op hebben. Zij beseffen dat harmonie het belangrijkste is in het leven is en dat we niet gelukkig kunnen zijn als we niet in harmonie kunnen leven met alle mensen om ons heen. Wat onze graad van ontwikkeling ook mag zijn, hoe we het leven ook bezien en hoe vrij we ook zijn, we moeten de wetten van de meerderheid eerbiedigen.

Nu rijst de vraag: Hebben mensen die spiritueel meer ontwikkeld zijn, een speciale opvatting over moraal? Die hebben ze zeker, hun moraal is hoog, veel hoger dan de gewone mens zich kan voorstellen. Dat ze spiritueel vrij geworden zijn van de algemeen geldende wetten wil niet zeggen dat ze vrij zijn van hun eigen wetten. Ze zijn gebonden aan hun eigen wetten, en die zijn veel verhevener en grootser. Zonder twijfel zal hun kijk op de dingen op kritiek stuiten en in het algemeen niet begrepen worden. Toch liggen hun wetten dicht bij de natuur, ze zijn in harmonie met de geest. Hun wetten hebben hetzelfde effect als een natuurlijk verschijnsel. Door aandacht te schenken aan de twee morele wetten die tegenover elkaar staan, de algemene moraal en die van henzelf, komen ze op een niveau en in een toestand terecht waar hun handen en voeten vastgenageld zijn. Dat is de symbolische betekenis van Christus, genageld aan het kruis.

De wet van het innerlijk leven

Mensen die het innerlijk leven leiden, beginnen een wet te zien die voor gewone mensen verborgen is. Er is een natuurwet die bekend staat als wetenschap en er is een levenswet die moraal wordt genoemd; maar boven wetenschap en moraal staat een andere wet. Die kunnen we een verborgen of innerlijke wet noemen, een wet die begrepen wordt door een open hart en een ontwaakte ziel.

Deze wet openbaart zich in veel verschillende vormen aan de ziener; soms verschijnt ze in een vorm die helemaal tegengesteld is aan het effect dat pas later zichtbaar wordt. Het oog van de ziener wordt als een zwaard dat alles om zo te zeggen opensnijdt, ook de harten van de mensen. Het doorziet alles wat deze harten bevatten heel helder, maar het is een opensnijden dat tegelijkertijd geneest.

In de Koran staat: 'Door te onderwijzen met zijn pen, heeft hij de mensen geleerd wat ze niet wisten.' Wat betekent dat? Het betekent dat alles wat de mens die het innerlijk leven leeft ziet, een geschreven letter wordt en deze hele zichtbare wereld een boek. Hij leest het net zo gemakkelijk als een brief van zijn vriend. Bovendien hoort hij van binnen een stem die een taal wordt voor hem. Het is een innerlijke taal waarvan de woorden niet hetzelfde zijn als de woorden uit de uiterlijke taal. Het is een goddelijke taal, een taal zonder woorden, die alleen maar een stem genoemd kan worden en die toch als taal dient. Het is als muziek die voor de musicus even duidelijk is als een taal. Iemand anders geniet van de muziek, maar alleen de musicus weet precies wat die te zeggen heeft, wat iedere toon betekent, hoe de muziek wordt uitgevoerd en wat die openbaart. Elke frase heeft een betekenis voor hem, voor hem is elk muziekstuk een schilderij. Maar dit geldt alleen voor de echte musicus.

Sommige mensen beweren helderziend en helderhorend te zijn en dikwijls spiegelen zij anderen valse voorspellingen voor. Maar wie het innerlijk leven leeft, heeft niet de behoefte om iets te voorspellen en aan anderen te vertellen wat hij ziet en hoort. Het is niet alleen zo dat hij er geen behoefte aan heeft, hij ziet er ook het

nut niet van in. Bovendien kan hij er helemaal geen uitdrukking aan geven. Hoe moeilijk is het niet om de poëzie van de ene taal volledig over te brengen in die van een andere taal! En dat is alleen maar het vertolken van denkbeelden uit één deel van de aarde voor mensen uit een ander deel van dezelfde aarde. Hoeveel moeilijker moet het dan wel niet zijn om de denkbeelden van de goddelijke wereld te vertalen of te duiden voor de mensenwereld! Hoe kan je ze verwoorden, welke zinnen gebruik je daarvoor? En nadat je er woorden en zinnen aan hebt gegeven, wie zou het begrijpen? Het is taal uit een andere wereld.

Dus wanneer de profeten en zieners door de eeuwen heen een bepaalde boodschap en wetten aan de mensheid hebben gegeven, was dat maar een druppel uit de oceaan die zij in hun hart ontvingen. En zelfs dat was heel moeilijk, want ook die druppel is niet te bevatten. Begrijpt iedere christen de Bijbel? Begrijpt iedere moslim de Koran? Begrijpt iedere hindoe de Vedanta? Nee, zij kennen waarschijnlijk de woorden van de verzen, maar lang niet altijd de juiste betekenis. Bij de moslims zijn er mensen die de hele Koran uit hun hoofd kennen; maar daarmee wordt het doel niet bereikt. De hele natuur is een geheim boek, maar voor de ziener is het een open boek. Hoe kan de mens dat vertalen, hoe kan de mens dat duiden? Het is net zoiets als een poging om de zee aan land te brengen; je kan wel iets brengen, maar hoeveel?

Het begrijpen van deze wet geeft de ziener een heel andere kijk op het leven; hij krijgt steeds meer behoefte om alle goede en mooie dingen te waarderen, alles te bewonderen wat waard is om bewonderd te worden, te genieten van alles wat waard is om van te genieten en alles te ervaren wat waard is om ervaren te worden. Het wekt bij hem het verlangen om lief te hebben, te verdragen, te vergeven, te dulden en mee te voelen en het doet de behoefte ontstaan om hen die het nodig hebben te steunen, te beschermen en te dienen. Maar kan hij zeggen wat hij werkelijk voelt, hoe hij zich werkelijk voelt? Nee, hij kan het niet eens voor zichzelf omschrijven.

Daarom is iemand die het innerlijk leven leeft, alles: hij is als een arts die dingen weet die een arts niet weten kan; als een astroloog die veel meer weet dan een astroloog; als een artiest die weet wat een artiest niet kan weten; als een musicus die weet wat een musicus niet kan weten; als een dichter die weet wat een dichter niet gewaar kan worden. Het is omdat hij de artiest wordt van de hele wereld, de zanger van de goddelijke zang. Hij wordt de astroloog van de hele kosmos die voor de ogen van de mensen verborgen is. Hij heeft geen uiterlijke bewijzen nodig als teken dat hij het eeuwige leven kent. Zijn leven zelf is het bewijs van het eeuwige leven. Voor hem is de dood een schaduw, een verandering, het omdraaien van zijn gezicht van de ene naar de andere kant. Voor hem hebben alle dingen hun betekenis: iedere beweging in deze wereld, de beweging van het water en van de lucht, de beweging van de donder en de bliksem en van de wind. Iedere beweging heeft hem iets te zeggen en geeft hem een teken. Voor anderen is het maar onweer of storm; maar voor hem heeft elke beweging zijn betekenis. En als hij hoger stijgt in zijn ontwikkeling, heeft niet alleen iedere beweging zijn betekenis, maar doet hij zijn gezag spreken met en over iedere beweging. Dat gedeelte van zijn leven brengt hem meesterschap.

Bovendien doorziet hij alles en iedereen bij wat er in deze wereld gebeurt, of het nu individuele zaken zijn of zaken die de massa aangaan, zaken die de mensen in verwarring en tot wanhoop brengen, hen deprimeren, hen vreugde en plezier schenken of zaken die hen amuseren. Hij doorziet waarom het gebeurt en waar het vandaan komt, wat er achter schuilt en wat er de oorzaak van is. Achter de schijnbare oorzaak ziet hij de verborgen oorzaak en als hij de oorzaak achter de oorzaak zou willen achterhalen, zou hij die kunnen herleiden tot de oorspronkelijke oorzaak. Want het innerlijk leven wordt geleefd door te leven met de oorspronkelijke oorzaak, door één te zijn met de oorspronkelijke oorzaak. Daarom is God aanwezig in iemand die het innerlijk leven leeft, iemand die - anders gezegd - het leven van God leeft en aanwezig is in God.

Het doel van het innerlijk leven

Is macht het doel van een spiritueel iemand, of is hij op zoek naar inspiratie? In feite streeft hij geen van beide na, maar al dit soort dingen als macht en inspiratie volgen hem als hij voortgaat op zijn weg naar het spirituele doel. Het einddoel van een spiritueel mens is de bewustwording van zichzelf en zijn reis gaat naar de diepten van zijn eigen wezen, van zijn God, zijn Ideaal.

Offert zo iemand alle belangstelling voor het leven op, of beschouwt hij de verschillende doelen die mensen in hun leven nastreven als zaken die hem op een dwaalspoor brengen? Zeker niet! Zijn doel is beslist het hoogste doel dat een ziel kan nastreven, maar alle andere doelen in zijn leven hoeven hem niet te hinderen op zijn weg; zij zijn als traptreden die het pad makkelijker te bewandelen maken. Daarom veroordeelt iemand die het innerlijk leven leidt, nooit wat een ander nastreeft en heeft hij er geen kritiek op, hoe klein of dwaas het hem ook voorkomt. Hij weet dat ieder doel in het leven van een mens slechts een opstapje is dat hem verder kan brengen wanneer hij vooruit wil gaan.

Er is een periode in het leven van een ziel waarin zij graag met poppen speelt. Dan gaat ze op zoek naar speelgoed. Vanuit spiritueel oogpunt kan dat geen kwaad. Na verloop van tijd ziet een mens de weg die naar het doel leidt. De belangstelling voor speelgoed gaat voorbij en leidt weer naar een andere belangstelling. Zo gaat de mens vooruit.

Volgens de ziener stellen mensen zich daarom van tijd tot tijd dingen als rijkdom, genoeg, of een materieel paradijs ten doel. Een spiritueel mens begint zijn reis op het punt waar deze doelen ophouden. Het ontwikkelingsproces is geen rechte weg, het lijkt meer op een wiel dat maar blijft ronddraaien. Daarom vertoont de beleving van iemand die het spirituele pad betreedt eerst een tendens tot dalen en daarna weer een stijgende lijn.

Iemand gaat bijvoorbeeld achteruit op het spirituele pad, hij voelt zich weer jeugdig, want spiritualiteit geeft de geest en het lichaam

gezondheid, omdat spiritualiteit het echte leven is. Zo iemand ervaart vitaliteit, kracht, doelgerichtheid, enthousiasme, energie en een levendige geest, die maakt dat hij zich jong voelt, hoe oud hij ook is. Dan wordt hij als een kind dat graag speelt, gauw lacht en gelukkig is tussen de kinderen. Hij vertoont kinderlijke trekken in zijn persoonlijkheid, in het bijzonder de blik van kinderen die geen zorgen of angst met zich meedragen, op niemand boos zijn en graag met iedereen vriendjes willen zijn. Hij voelt geen trots of verwaandheid en is van harte bereid om met iedereen om te gaan van welke klasse of kaste, natie of ras ook. Zo gaat de spirituele mens zich als een kind gedragen. Hij huilt snel en lacht ook graag, beide emoties worden aangetroffen bij een spiritueel mens.

Als een spiritueel mens verder vooruit gaat, krijgt zijn natuur trekken van een kleuter. Dat is te merken aan zijn argeloosheid. Zijn hart kan door wijsheid verlicht zijn, toch is hij argeloos; hij laat zich gemakkelijk bedriegen, zelfs al snapt hij dat hij bedrogen wordt. Hij is onder alle omstandigheden gelukkig, net zoals een kleuter. Een kleuter heeft geen oog heeft voor eerbetoon of beledigingen, de spirituele mens net zomin. Wanneer hij in dit stadium is gekomen, beantwoordt hij een belediging met een glimlach. Eer die hem bewezen wordt is als eer die een kleuter bewezen wordt: die heeft niet door aan wie de eer betoond is. Alleen wie de hulde gebracht heeft weet dat zij aan iemand is gebracht. Een spiritueel mens is zich er niet van bewust, het maakt hem gelukkig noch trots. Het betekent niets voor hem. Wie hem eer bewezen heeft, heeft zichzelf geëerd, want een kleuter doet het niets of iemand goed of kwaad van hem spreekt. Het maakt hem niets uit, hij lacht net zo makkelijk om het één als om het ander. Zo is het ook met de spirituele ziel.

Wanneer de spirituele ziel nog verder komt, begint zij de waarachtige trekken van menselijkheid te vertonen, want hier begint de echte menselijkheid. Je kan in zo'n ziel eigenschappen zien die karakteristiek zijn voor de mens, eigenschappen die geen enkele dierlijke trek vertonen. Hij is bijvoorbeeld geneigd iedere kleine goede daad, van wie dan ook, te waarderen; het goede te

bewonderen bij wie hij het ook ziet; sympathie te tonen zowel voor heiligen als voor zondaars; belang te stellen in de zaken van zijn vrienden als hem dat wordt gevraagd; offers te brengen zonder erbij na te denken wat hij offert, zolang hij de drang voelt om die dingen te doen. Eerbied, dankbaarheid, oprechtheid, trouw, geduld, verdraagzaamheid, al deze eigenschappen dienen zich aan in het karakter van die mens. In dit stadium kan hij pas werkelijk oordelen, want in dit stadium ontwaakt het gevoel voor rechtvaardigheid.

Maar naarmate hij groeit, gaat hij ook achteruit. Hij vertoont nu trekken van het dierenrijk. Bijvoorbeeld een eigenschap als die van de olifant, die met al de kracht en macht van zijn reusachtig lichaam bereid is een last op zich te nemen; of van het paard, dat gewillig zijn berijder dient; of van een koe, die in harmonie met deze wereld leeft, naar huis komt zonder gedreven te worden en de melk geeft waar haar kalf recht op heeft. Deze eigenschappen horen bij een spiritueel mens, Christus leerde dat ook aan de mensen.

Wanneer hij nog verder komt, ontwikkelen zich in hem de eigenschappen van het plantenrijk, van de planten die vruchten en bloemen voortbrengen, geduldig wachtend op de regen van boven. Ze vragen nooit iets terug van mensen die hun bloemen en vruchten komen plukken, ze blijven geven en verwachten geen wederdienst, ze wensen slechts de schoonheid voort te brengen die past bij hun verborgen mogelijkheden. Ze laten hun bloemen en vruchten plukken door zowel waardige als onwaardige mensen, door wie dan ook, zonder enige waardering of dank te verwachten.

Wanneer een spiritueel iemand nog verder vooruitgaat, bereikt hij het stadium van het mineralenrijk. Hij begint op een rots te lijken, een rots waar anderen op kunnen steunen en op kunnen vertrouwen; een rots die onbewogen staat tussen de golven van de levenszee die voortdurend in beweging zijn; een rots die alle dingen van deze wereld die gevoelige mensen als schokkend ervaren, verdraagt; een rots van standvastigheid in vriendschap en liefde, een rots die trouw is aan ieder ideaal waar hij voor staat. In leven en dood kan je op hem vertrouwen, hier en in het hiernamaals. In deze

wereld, waar niets betrouwbaar is en ieder ogenblik vol van verandering, heeft zo'n ziel het stadium bereikt, waarin ze door alle veranderingen heen een rotsachtige eigenschap vertoont en daarmee laat zien dat ze is aangekomen bij het mineralenrijk.

Zijn vooruitgang leidt hem vervolgens naar de djin-eigenschap, die het alles-weten, het alles-begrijpen vertegenwoordigt. Er is niets wat hij niet kan begrijpen, hoe moeilijk de situatie ook is, hoe subtiel het probleem, hoe de toestand van de mensen om hem heen ook moge zijn, hij begrijpt het allemaal. Iemand kan naar hem toekomen, verhard in de fouten die hij zijn leven lang gemaakt heeft, maar hij ontdooit doordat hij zo goed begrepen wordt. Een vriend of een vijand, hij begrijpt ze beiden. Hij heeft niet alleen kennis van de menselijke natuur, maar ook van zaken, van de gewone levensomstandigheden in al haar schakeringen.

Wanneer hij nog verder komt, ontwikkelt zijn natuur zich tot die van een engel. Het is de natuur van een engel om te aanbidden. Daarom aanbidt hij God in alle schepselen; hij voelt zichzelf niet groter, beter of spiritueler dan iemand anders. Hierdoor is hij de aanbidder van alle bestaande namen en vormen, want hij beschouwt ze allemaal als namen en vormen van God. Er is niemand, hoe verdorven of veracht door de wereld ook, die in zijn ogen minder waard is. In zijn ogen bestaat er niets of niemand dan het Goddelijk Wezen en daarom is ieder ogenblik van zijn leven aan aanbidding gewijd. Voor hem is het niet meer nodig om God op een bepaalde tijd, in een bepaald huis of op een bepaalde manier te aanbidden. Er is geen enkel moment waarop hij niet in aanbidding is. Ieder ogenblik van zijn leven verkeert hij bij God en daardoor wordt hij zo zuiver dat zijn hart zo helder als kristal wordt. Alles wordt weerspiegeld en niemand kan voor hem zijn gedachten verbergen, niets is verborgen voor hem, hij weet alles wat die ander weet, zelfs nog meer. Ieder mens weet in welke staat hij verkeert, maar hij weet niet waarom, terwijl een spiritueel mens in dit stadium niet alleen de staat van de ander kent maar ook de achterliggende reden. Daarom weet hij meer van andere mensen dan de mensen zelf.

In dit stadium bereikt zijn voortgang het hoogste punt en komt tot volheid. Daarover zei Christus: 'Weest dan volmaakt, gelijk uw Vader in de Hemelen volmaakt is.' Dat stadium gaat alle uitingsvormen te boven, het is een besef, een bewustzijn, een gevoel dat woorden nooit kunnen weergeven. Er kan maar één ding over gezegd worden: wanneer iemand het stadium bereikt heeft dat volmaaktheid genoemd wordt, brengen al zijn gedachtes, al zijn woorden en daden, zijn atmosfeer, God voort; hij verspreidt God overal. Zelfs als hij zwijgt verspreidt hij God. Ook als hij niets doet, brengt hij God voort. Op die manier bieden de mensen die God in zich verwezenlijken, de wereld de levende God. Op dit ogenblik bestaat er in deze wereld alleen een geloof in God. God bestaat in de verbeelding, als ideaal. De ziel die de Goddelijke Volmaaktheid heeft bereikt, biedt de wereld een levende God, die zonder haar alleen in de hemel zou vertoeven.

Het bereiken van het innerlijk leven

Voor het bereiken van het innerlijk leven zijn er vijf dingen nodig. Het eerste is meesterschap over het denken en dat wordt bereikt door al wat je geleerd hebt af te leren. Innerlijke kennis wordt niet verworven door iets toe te voegen aan alle kennis die je in het leven al hebt opgedaan, want om iets toe te voegen is een rotsvaste fundering nodig. Je kan geen stenen huis bouwen op een ondergrond van zand. Om een ondergrond van rotsen te krijgen, moet je het zand afgraven en de fundering van het huis op de rotsen onder het zand bouwen. Daarom is het vaak heel moeilijk voor een intellectueel iemand die zijn leven lang van alles heeft geleerd en begrepen met de kracht van zijn intellect, om iets te bereiken in het innerlijk leven. Want deze twee wegen gaan verschillende kanten op. De ene gaat naar het noorden en de andere naar het zuiden. Als iemand zegt: 'Ik heb nu zoveel mijl naar het zuiden gelopen, zal ik daardoor sneller iets in het noorden bereiken?', dan moet hij wel weten, dat hij het niet eerder zal bereiken maar juist later, omdat hij eerst helemaal terug moet lopen voordat hij de weg het noorden kan inslaan.

Daarom moet je goed begrijpen dat alles wat de mens in dit leven leert en ervaart, alles wat hij geleerdheid of kennis noemt, alleen gebruikt wordt in de wereld waarin hij het geleerd heeft. Die wereld staat in dezelfde verhouding tot hem als de eierschaal tot het kuiken. Maar als hij het pad neemt naar het innerlijk leven zijn die geleerdheid en kennis niet bruikbaar voor hem. Hoe meer hij in staat is die kennis te vergeten en af te leren, hoe beter hij in staat zal zijn het doel te bereiken waarvoor hij het spirituele pad betreedt. Voor de geleerden en deskundigen in het uiterlijke leven is het een hele worsteling om te begrijpen dat ze na zoveel voortgang te hebben geboekt op het gebied van het uiterlijke leven, weer terug moeten gaan. Vaak kunnen zij het niet begrijpen; er zijn er veel die het vreemd vinden en daarom teleurgesteld zijn. Het is alsof je de taal van een bepaald land geleerd hebt, terwijl je naar een ander land toe wilt gaan waar die taal niet gesproken wordt en waarvan jij de taal niet spreekt.

Net zoals er een Noordpool en een Zuidpool bestaat, bestaat er een uiterlijk en een innerlijk leven. Het verschil is nog groter, omdat de kloof tussen het uiterlijk en het innerlijk leven groter is dan de afstand tussen de Noordpool en de Zuidpool. Iemand die naar de Zuidpool gaat, komt niet dicht bij de Noordpool; hij verwijderd zich er juist van. Om de Noordpool te bereiken moet hij zich omkeren. Voor een serieuze reiziger op het pad is dat niet erg moeilijk. Hij moet alleen maar zijn enthousiasme een andere richting geven; het enthousiasme om iets te leren van de wereld om te keren naar het vergeten en afleren ervan, om iets van het innerlijk leven op te steken.

Nu is de vraag: hoe leer je iets af? Leren is het leggen van een knoop in het denken. Wat je ook leert door ervaring of van iemand anders, je maakt er een knoop van in het denken. Er zijn net zoveel knopen als dingen die je geleerd hebt. Afleren is het losmaken van de knoop; iets afleren is net zo moeilijk als het ontrafelen van een knoop. Hoeveel inspanning en geduld vergt het niet om een knoop los te maken waarvan je beide einden stevig hebt aangetrokken! Er is dus geduld en inspanning nodig om de knopen in het denkvermogen te ontwarren. Wat kan daarbij helpen? Het licht van de rede die op volle kracht werkt ontrafelt de knopen in het denken. Een knoop is een beperking van de rede. Wanneer je de knopen losmaakt, verdwijnt de beperking en is de rede vrij. En als het denken soepel wordt door het afleren en uitgraven van alle indrukken van goed en kwaad, van juist en verkeerd, dan wordt het hart als een bewerkte akker, als een akker die net is omgeploegd. Alle oude stronken, wortels, kiezels en keien zijn verwijderd en de grond is klaar om ingezaaid te worden. Als er hier en daar nog rotsblokken, stenen en bakstenen liggen en er nog wat oude wortels zijn achtergebleven, is het lastig om te zaaien; de grond is dan niet zo goed voorbereid als de boer zou willen.

Wat er verder nodig is om het innerlijk leven te verwerven, is het vinden van een spirituele gids, iemand die je absoluut vertrouwd en in wie je gelooft ; iemand waar je tegenop kan zien en voor wie je sympathie voelt wat zich ontwikkelt tot toewijding en

verknochtheid. Wanneer je eenmaal iemand in het leven hebt gevonden die je beschouwt als je goeroe, als je moersjid of als je gids, dan moet je hem je volle vertrouwen schenken zonder iets achter te houden. Wanneer je iets achterhoudt, kan je wat je hebt gegeven net zo goed weer terugpakken, omdat je in alles wat je doet volledig moet zijn: je bent zeker van iemand of niet, je hebt vertrouwen of je hebt geen vertrouwen. Op dit pad naar volmaaktheid moet alles voor de volle honderd procent worden gedaan.

Elke gids heeft zijn eigen manier van doen die afhangt van zijn temperament en onderscheidingsvermogen bij het vinden van de passende weg voor iedereen die hij begeleidt. Hij kan ze naar hun bestemming leiden langs de koninklijke weg, of via straten en lanen, naar de zee of door de stad, over land of over water: langs de weg die hem gegeven de situatie het beste lijkt.

Het derde wat nodig is om tot spirituele bereiking te komen is het verwerven van kennis. Deze kennis van de innerlijke wereld kan niet worden vergeleken met de kennis die je vroeger hebt opgedaan. Daarom is het nodig om wat je vroeger geleerd hebt weer af te leren. De mens kan de kennis die hij op dit pad verwerft, niet afstemmen op de denkbeelden die hij eerder had; die twee kunnen niet samengaan.

Daarom zijn er drie verschillende fases in het verwerven van kennis waar de mens die geleid wordt, doorheen moet.

De eerste fase bestaat uit het ontvangen van kennis, het enige wat hij doet is ontvangen. De volgende fase is het zich eigen maken van de kennis die hij heeft ontvangen. Hij denkt erover na en laat het bezinken, zodat de kennis aanwezig blijft in zijn geest, op dezelfde manier als bij het eten en verwerken van voedsel. In de derde fase gaat hij beredeneren. Dat doet iemand niet meteen nadat hij kennis heeft ontvangen. Wanneer hij dat zou doen, raakt hij alles weer kwijt. Want dat is net alsof iemand die juist de a, de b en de c geleerd heeft, naar woorden vraagt die niet met die letters beginnen. Hij zou de kennis veel eerder gaan beredeneren dan hij zou moeten doen, want hij kent de andere letters nog niet. Er is tijd

nodig om te ontvangen, net zo goed als je de tijd neemt om te eten. Je gaat niet hard door de straten lopen om je eten te verwerken, terwijl je nog aan het eten bent. Pas nadat iemand klaar is met eten, gaat hij van alles doen om zijn eten te verwerken. Kennis in jezelf opnemen doe je door die eerst helemaal te begrijpen en aan te voelen en vervolgens deze kennis in je geheugen te prenten. Niet alleen dat, maar ook door te wachten tot het resultaat oplevert in de vorm van profijt en verlichting.

De derde fase van het verkrijgen van kennis is dus om die te beredeneren, om die door te redeneren: 'Waarom was het zo? Wat heb ik er voor baat bij gehad? Hoe kan het worden toegepast? Hoe kan het voor mij en voor anderen tot voordeel zijn?' Dat is het derde stadium. Wanneer deze drie fases door elkaar heen gaan lopen, raakt het hele proces in de war en heb je er niet het profijt van waarvoor je het spirituele pad betrad.

Het vierde stadium bij het bereiken van het innerlijk leven is meditatie. Wanneer je alles hebt afgeleerd wat je geleerd hebt, als je een leraar hebt en de kennis van het innerlijk leven hebt ontvangen, dan nog is meditatie hoogst noodzakelijk. Het Soefi-woord daarvoor is 'Ryazat'. In eerste instantie wordt meditatie mechanisch gedaan, in de tijd die je hebt uitgetrokken voor devotie en concentratie. De volgende stap is het vasthouden van de gedachte aan meditatie tijdens de rest van de dag. En het derde stadium is dag en nacht door te gaan met mediteren. Dan heb je de ware meditatie bereikt. Iemand die 's avonds maar een kwartier lang mediteert en er de volgende dag helemaal niet meer mee bezig is, doet hetzelfde als mensen die 's zondags naar de kerk gaan en er de rest van de week niet meer aan denken.

De training van het intellect is ongetwijfeld van nut bij de verwezenlijking van het innerlijk leven, maar meditatie is het voornaamste. Dat is de echte training. Een studie van één jaar en een meditatie van één dag staan gelijk aan elkaar, maar het moet wel de juiste vorm van meditatie zijn. Wanneer iemand de ogen sluit en gaat zitten zonder iets te doen, kan hij net zo goed gaan

slapen. Meditatie is niet alleen een oefening die gedaan moet worden, bij meditatie wordt de ziel geladen met nieuw licht en leven, met inspiratie en energie; in meditatie zijn alle vormen van zegen te vinden.

Sommige mensen worden het mediteren moe, maar dat duidt erop dat zij niet echt mediteren. Ze krijgen er al genoeg van voor ze zover zijn gekomen dat ze het werkelijke effect van meditatie ervaren; net zoals mensen die geen zin meer hebben om te oefenen met de viool. Zij krijgen er genoeg van omdat ze nog geen viool kunnen spelen. Als ze eenmaal kunnen spelen, worden ze het niet meer moe. Het is moeilijk om viool te leren spelen en geduld te hebben met je eigen spel.

Voor mediteren is geduld nodig. Iemand wordt er moe van omdat hij gewend is de hele dag actief te zijn. Zijn zenuwen zijn erop ingesteld om continu in actie te zijn en daar heeft hij niets aan. Toch doen zij hem steeds maar doorgaan. Als hij stil zit met zijn ogen dicht voelt hij zich onbehaaglijk, want zijn geest, die de gehele dag actief is geweest, wordt rusteloos, net zoals een paard dat lang heeft gegaloppeerd. Wanneer je dat paard stil wilt laten staan, is het weerspanning. Het kan niet stilstaan, omdat iedere zenuw in beweging is geweest, en het is haast niet mogelijk om het paard stil te laten houden.

Zo gaat het ook bij mensen. Ik was eens bij iemand die gewend was te mediteren. Terwijl wij bij de haard zaten en met elkaar spraken, verviel hij in stilte en ik moest rustig wachten tot hij zijn ogen weer open deed. Toen vroeg ik hem: 'Dat is zeker heerlijk?' en hij zei: 'Het is nooit genoeg.' Voor mensen die de vreugde van meditatie ervaren, is er niets in de wereld dat hen meer belang inboezemt en dat hen meer vreugde geeft. Ze ervaren de innerlijke vrede en de vreugde waarvoor geen woorden zijn; zij raken de volmaaktheid aan, of de geest van licht, liefde en leven; het is er allemaal.

Het vijfde wat nodig is op het spirituele pad is liefde voor het dagelijks leven. Er is geen strikte moraal die door een spiritueel

leider aan iemand wordt opgelegd, want dat is de taak van de uiterlijke godsdiensten. De uiterlijke moraal hoort bij de exoterische kant van het spirituele werk, maar de essentie van de moraal wordt in praktijk gebracht door mensen die het spirituele pad bewandelen. Hun eerste morele principe is om nooit de gevoelens van anderen te kwetsen. Het tweede principe is ervoor te zorgen dat je je niet laat beïnvloeden door de voortdurende conflicterende invloeden die iedere ziel in het leven tegenkomt. Het derde principe is het bewaren van evenwicht onder alle omstandigheden die deze kalme gemoedstoestand in de war kunnen sturen. Het vierde beginsel is om onafgebroken iedereen lief te hebben die liefde verdient en aan hen die het niet verdienen, vergiffenis te schenken. Dit wordt voortdurend door hen in praktijk gebracht. Het vijfde principe is afstandelijkheid te midden van de mensen, maar met afstandelijkheid bedoel ik geen afscheiding. Met afstandelijkheid wordt alleen bedoeld het uitstijgen boven de banden waar een mens aan vastgeknoopt is en die hem terughouden van zijn reis naar het doel.

De engel-mens

Het Hindoe-woord 'deva' betekent engel-mens en de soefi-term daarvoor is 'farishta-khaslat'. De eerste uitingen van iedere ziel komen uit het engelenbestaan en het wekt daarom geen verbazing als de mens trekken van een engel vertoont, want die leven in de diepte van zijn ziel. De ziel neemt terwijl ze door verschillende sferen en bestaansniveaus heen reist, diverse eigenschappen van die sferen met zich mee; en de eigenschappen van de lagere wereld komen zo vast om de ziel heen te zitten, dat zij de allereerste ervaring van zichzelf, haar zuiverste wezen, bijna vergeet. De ziel die door alle aardse ervaringen heen de neiging heeft om terug te keren tot haar oorsprong, haar engelenstaat, vertoont een andere aard dan de gewone aard van mensen. Die ziel is net zo ingesteld als de naald van een kompas, die altijd in dezelfde richting wijst, hoe het kompas ook gekeerd wordt. Dat geldt ook voor de ziel, het is haar natuur om naar de oorsprong en de bron te wijzen waar iedere ziel vandaan komt.

Misschien heeft deze ziel de zelfde instelling al van kinds af aan en tijdens de jeugd jaren en behoudt ze die als volwassene. Ze kan die steeds meer ontwikkelen, maar die instelling is de ziel aangeboren en haar aantrekkingskracht is enorm. Ze trekt alle andere zielen aan, omdat ze in contact staat met haar ware zelf, het ware zelf van iedere ziel, en daarom werkt ze als een magneet op iedere ziel waarmee zij in contact komt. 'Deva' is de naam van deze zuivere soort menselijke ziel.

Het volgende type ziel is de djinn. Het kenmerk van deze ziel is dat ze contact houdt met het innerlijk leven, dat uiterlijk weerkaatst wordt in alles wat mooi is. Terwijl de ziel van andere mensen op zoek is naar uiterlijke schoonheid, is de aandacht van de djinn-ziel niet zozeer gericht op de schoonheid die uiterlijk weerkaatst wordt, maar op de innerlijke bron van schoonheid.

Deze twee karakteristieke typen, die van de Deva en van de djinn, worden meestal gevonden bij mensen die het innerlijk leven leiden, omdat ze minder opgaan in het leven van deze wereld en dus meer

aangetrokken worden tot het innerlijk leven. Dat betekent niet dat zij zich niet met het wereldlijk leven bezig houden; het betekent niet dat zij geen belangstelling hebben voor deze wereld; want het is juist de belangstelling voor het uiterlijk leven die de ziel naar de aarde brengt. Als de ziel geen belang zou stellen in de uiterlijke wereld, zou zij er niet komen; het is haar belangstelling die haar ernaar toe brengt. Maar voor zo'n ziel is het uiterlijke leven, ondanks dat het haar interesseert, toch een teleurstelling. Alles wat een fijnbesnaarde ziel in deze wereld belangstelling inboezemt, interesseert haar alleen zolang het haar niet beroert. Zodra de ziel er wel mee in aanraking komt verliest zij haar belangstelling, haar natuurlijke neiging is dan om zich terug te trekken. De dingen die een gewone ziel boeien, kunnen zo'n ziel niet vasthouden. Zij kunnen haar alleen aantrekken, want deze ziel zoekt iets en daar ziet ze de uiterlijke weerspiegeling van. Maar wanneer zij ermee in aanraking komt, merkt ze dat het maar een schaduw is, geen werkelijkheid, en dan trekt ze zich teleurgesteld terug. Zo is het leven van een Deva of van een djinn.

Dichters in India schrijven over een hert wier aard het is om rond te lopen in de bossen en water te zoeken als het dorst heeft. Het hert is opgetogen als het de donder hoort en het rent rond met de wens om te drinken. Maar soms dondert het alleen maar en gaat het niet regenen, of is het maar een buitje waarbij te weinig regen is gevallen om te kunnen drinken en dan blijft het hert dorstig. Zo is het ook met de dorst van een fijnbesnaarde ziel in deze wereld. De ziel van een mens die behoefte heeft aan spiritualiteit heeft altijd dorst. Ze zoekt iets, maar als zij denkt dat ze het gevonden heeft, blijkt het toch wat anders te zijn en zo wordt het leven een doorgaande worsteling en teleurstelling. Het gevolg is, dat in plaats van overal belang in te stellen, er een soort onverschilligheid ontstaat. En toch kent het echte karakter van deze ziel geen onverschilligheid; het kent alleen liefde.

Hoewel het leven deze ziel onverschillig lijkt te maken, kan zij niet echt onverschillig worden. Deze toestand, die doorwerkt in dit leven, geeft de mens een soort gevoel waarvoor alleen maar een

Hindoe-woord bestaat. Geen een andere taal kent een woord dat deze bijzondere betekenis zo goed weergeeft. Hindoes noemen dit gevoel 'Vairagya', waarvan het woord 'Vairagi' is afgeleid. Een vairagi is iemand die onverschillig is geworden, maar onverschilligheid is toch niet het juiste woord. In zijn ogen heeft alles waar een menselijk wezen zich door aangetrokken voelt, geen waarde meer. Het heeft zijn aantrekkingskracht verloren, hij is er geen slaaf meer van. Hij kan nog steeds belangstelling hebben voor alles wat bij dit leven hoort, maar hij zit er niet aan vast. De primaire behoefte van een Vairagi is zich van alles af te keren. Hij vertoont de aard van een hert dat wegrent als het een blaadje hoort ritselen, want hij wordt gevoelig en raakt overtuigd van de teleurstellende resultaten die het gevolg zijn van de begrensde en veranderlijke van het leven op aarde.

Inwendig gekwetst als hij is, wordt hij overgevoelig en het eerste wat in hem opkomt, is te vluchten, zich ergens te verbergen, weg te kruipen in een berggrot of in het bos waar hij niemand kan tegenkomen. Niets ter wereld, geen familie, geen vriendschap, geen rijkdom, rang, positie of comfort, niets houdt hem vast. En toch wil dat niet zeggen dat het hem op wat voor manier dan ook ontbreekt aan wat liefde of vriendelijkheid wordt genoemd, want als hij leeft in deze wereld, is dat altijd alleen uit liefde. Hij interesseert zich niet voor de wereld, het is alleen liefde, die hem hier houdt, een liefde die zich niet meer uit in de vorm van gehechtheid, maar alleen in de vorm van vriendelijkheid, vergevingsgezindheid, edelmoedigheid, dienstvaardigheid, welwillendheid, medegevoel en hulpvaardigheid, waar hij maar kan. Hij verwacht er nooit iets voor terug, maar doet altijd alles wat in zijn vermogen ligt; hij betreurt de omstandigheden, want hij kent de beperkingen van het leven en de voortdurende veranderlijkheid ervan.

Als de Vairagi zich verder ontwikkelt, gaat hij op een slang lijken, hij wordt net zo wijs als een slang. Net zoals een slang zoekt hij de eenzaamheid. Een slang heeft er geen behoefte aan om zich tussen de mensen te begeven; hij heeft zijn eigen huis waar hij zich verbergt. Hij komt alleen tevoorschijn als hij honger of dorst heeft,

en nadat hij gegeten heeft, wil hij niet nog meer hebben zoals honden en katten. Die kan je eten blijven geven, ze willen altijd meer. Wanneer de slang eenmaal verzadigd is, gaat hij terug naar zijn hol en blijft daar tot hij weer honger krijgt. Al zijn vraatzucht is verdwenen.

Zo is het ook met de ziel van een Vairagi; hij wil alleen maar in deze wereld leven omwille van anderen en niet omwille van zichzelf. Zijn verbinding met de mensen van deze wereld is hen te dienen zonder diensten terug te verlangen, hen lief te hebben zonder naar hun liefde te vragen, hun vriend te zijn zonder vriendschap terug te vragen. Hij laat zich niet voor een tweede keer bedriegen, één teleurstelling is meer dan genoeg. Wanneer de Vairagi zich eenmaal bewust is geworden van de onechtheid van het gewone leven, laat hij zich niet opnieuw bedriegen. Hij beziet de wereld met een ervaren oog en zegt: 'Ik verwacht niets van jou. Wanneer ik bij je kom is het om je iets te geven, niet om iets van je te nemen. Ik doe alles voor je, maar ik wil niet aan je gebonden zijn.' Dat is het parool van de Vairagi.

Wanneer de Vairagi zich nog verder ontwikkelt in het Vairagi gevoel, begint hij op een leeuw te lijken. Hij lijkt niet meer op een slang die de eenzaamheid zoekt, hoewel hij er nog altijd van houdt; hij lijkt niet meer op een hert dat de mensenmassa ontvlucht. Hij is de leeuw die standhoudt en alle problemen het hoofd biedt. Hij is niet meer overgevoelig, maar hij verdraagt alles met kracht en macht, volkomen in evenwicht en geduldig. Onverschrokken houdt hij stand te midden van de mensen in de wereld. Waarom? Om alles te verdragen wat op hem af komt, om alle conflicterende invloeden die de wereld een gevoelig iemand te bieden heeft te verduren; om iedereen in de ogen te zien, moedig van geest, gesterkt door de waarheid en met een zuiver geweten.

Zo komt de ziel van de deva, de engel-mens, die op een leeuw lijkt, de mensheid te hulp. Zo'n ontwikkelde Vairagi wordt meester, heilige, profeet of wijze genoemd. Hij lijkt op fruit dat, geholpen door de zon, rijp geworden is aan een boom. Zo heeft deze ziel,

gerijpt door de ervaring van het leven, zich er niet door laten bederven, maar heeft de waarheid hoog gehouden met hoop en evenwicht, aangestuurd door liefde voor de mensheid en de wens om God te dienen, zonder enig verlangen naar waardering of een tegenprestatie vanuit de aarde of vanuit de hemel. Het is deze ziel van de deva die de Goddelijke Boodschap brengt, iedere keer als die wordt aangeboden aan een gemeenschap, een volk of aan de wereld.

De vijf verschillende soorten spirituele zielen

Mensen die het innerlijk leven leiden, moeten zich een of andere uiterlijke vorm eigen maken voor hun leven in deze wereld te midden van mensen van allerlei slag. Er zijn heel veel vormen die spirituele zielen aannemen om het leven in de wereld te leiden, vijf ervan komen het meest voor. Zeer dikwijls leiden deze zielen zo'n soort leven dat je nooit op de gedachte zou komen dat ze het innerlijk leven leiden. Daarom hebben de wijzen ons door de eeuwen heen geleerd om eerbied te hebben voor ieder menselijk wezen, wat zijn uiterlijke karakter ook is, en hebben ze de mensen het advies gegeven om zich af te vragen wie en wat er onder het uiterlijk omhulsel schuilt.

Het eerste van de vijf belangrijkste eigenschappen van een spiritueel mens is zijn godsdienstige karakter. Het is iemand die net als ieder ander die een religieus, orthodox, leven leidt en aan wie uiterlijk geen spoor van diepere kennis of een bredere kijk te zien is. Hij is er zich innerlijk echter wel van bewust. Van buiten bezien gaat hij zoals iedereen naar zijn tempel of kerk. Hij bidt tot de Godheid op dezelfde manier als iedereen, leest de schrift zoals ieder ander, ontvangt de sacramenten en vraagt de zegen van de kerk net als alle anderen. Je ziet geen verschil aan hem, niets aan zijn uiterlijk gedrag wijst erop dat hij de anderen spiritueel vooruit is; maar terwijl de godsdienstige handelingen van de anderen alleen de buitenkant betreffen, verwezenlijkt hij ze innerlijk in zijn leven. Iedere godsdienstige handeling is voor hem een symbolische openbaring, gebed is voor hem meditatie, de Schrift is zijn geheugensteun, want het Heilige Boek doet hem denken aan wat hij in het leven en in de natuur leest. Daarom is hij innerlijk een spiritueel iemand, terwijl hij naar buiten toe gewoon een godsdienstig mens is, net als ieder ander op aarde.

Een ander facet van een spiritueel mens is zijn beschouwende geest. Het kan best zijn dat hij geen spoor van rechtzinnigheid of vroomheid vertoont; hij kan de indruk wekken geheel en al een man van de wereld te zijn, een zakenman of iemand die volop bezig is met wereldse aangelegenheden. Hij neemt alles rustig op, hij duldt

en verdraagt alles. Hij neemt het leven gemakkelijk door zijn innerlijk begrijpen. Hij begrijpt alles innerlijk; uiterlijk handelt hij naar de eisen die het leven stelt. Niemand kan vermoeden dat hij het innerlijk leven leidt. Hij kan een zakelijke kwestie afhandelen en zich tegelijkertijd toch van God en de Waarheid bewust zijn. Hij kan in het geheel niet meditatief of contemplatief overkomen en toch kan ieder ogenblik van zijn leven aan contemplatie gewijd zijn. Hij kan zijn dagelijks werk opvatten als een middel tot spirituele bewustwording. Misschien zal niemand hem, ook al is het maar voor even, als een spiritueel hoog ontwikkeld mens beschouwen, behalve dan dat de mensen die met hem in aanraking komen, na verloop van tijd tot de overtuiging komen dat hij eerlijk is, dat hij deugt en er rechtvaardige principes op na houdt, dat hij oprecht handelt. Dat is alle godsdienst die hij nodig heeft. Zo wordt zijn uiterlijk leven zijn godsdienst en zijn innerlijke bewustwording zijn spirituele leven.

De derde vorm van een spiritueel mens is iemand die anderen van dienst is, die anderen goed doet. In deze vorm kunnen heiligen verborgen zitten. Ze spreken nooit over spiritualiteit en ook niet veel over levenswijsheid. Hun filosofie en godsdienst uiten zich in hun handelen. Op ieder ogenblik van hun leven golft er liefde uit hun hart en zijn ze bezig anderen goed te doen. Ze beschouwen iedereen die in hun buurt komt als hun broer of zus, als hun kind. Ze stellen belang in de vreugde en het verdriet van ieder ander en doen alles wat ze kunnen om anderen tot gids te zijn in hun leven, ze te instrueren en van raad te dienen. In deze vorm kan een spiritueel mens een leraar, een prediker of een filantroop zijn. Maar in welke vorm hij ook verschijnt, het voornaamste in zijn leven is de dienst aan de mensheid, anderen goed te doen, iemand op een of andere manier geluk te brengen. De vreugde die hieruit voortkomt is een grote spirituele zielsvervoering, want iedere goede en vriendelijke daad geeft een speciale hemelse vreugde. Wanneer iemand altijd bezig is anderen goed te doen, ontstaat er voortdurend vreugde. Die vreugde brengt een hemelse sfeer met zich mee en creëert de hemel die zijn innerlijk leven is. Deze wereld is zo vol van doornen, zo vol van zorgen, pijn en verdriet. Hij leeft in diezelfde wereld, maar juist doordat hij de doornen van het pad van

een ander probeert weg te halen ondanks dat ze zijn eigen handen verwonden, rijst hij omhoog en dat geeft hem de innerlijke vreugde die zijn spirituele bewustwording is.

De vierde vorm van een spiritueel mens is de mystieke vorm. Die vorm is moeilijk te begrijpen omdat iemand als mysticus wordt geboren. Mystiek is niet iets wat je kan leren, het is een temperament. Een mysticus kan het gezicht naar het noorden keren, terwijl hij naar het zuiden kijkt, een mysticus kan het hoofd diep gebogen hebben en toch naar boven kijken. Naar buiten toe kunnen zijn ogen open zijn terwijl hij naar binnen kijkt; zijn ogen kunnen gesloten zijn terwijl hij toch naar buiten kijkt. Gewone mensen kunnen de mysticus niet begrijpen. Daarom weten mensen nooit hoe ze met hem moeten omgaan. Zijn 'ja' is niet hetzelfde als het 'ja' van anderen; zijn 'nee' heeft niet dezelfde betekenis die andere mensen daaraan hechten. In bijna iedere zin die hij uitspreekt zit een symbolische betekenis. Al zijn handelingen hebben een innerlijke betekenis. Iemand die zijn symbolische bedoeling niet begrijpt, kan verbijsterd zijn door een zin die in zijn beleving alleen maar wartaal bevat.

Een mysticus kan uiterlijk één stap zetten en innerlijk duizend; hij kan in de ene stad zijn en tegelijkertijd in een andere aan het werk. Een mysticus is een wonder in zichzelf en een raadsel voor zijn omgeving. Hij kan de mensen in zijn omgeving zelf niet uitleggen wat hij doet en zij zullen het ware geheim van de mysticus niet begrijpen. Want hij is iemand die het innerlijk leven leidt en dat innerlijk leven altijd overdekt met uiterlijke handelingen; zijn woorden en daden zijn niets anders dan de bedekking van een of andere innerlijke handeling. Daarom zullen mensen die de mysticus begrijpen nooit met hem in dispuut gaan. Als hij zegt: 'Ga weg', dan gaan ze. Als hij zegt: 'Kom hier', dan komen ze. Als hij naar hen toekomt, zeggen ze niet: "Kom niet", want zij begrijpen dat het voor hem de goede tijd is om te komen; en wanneer hij weer weggaat, vragen zij hem niet om te blijven, want zij weten dat het voor hem de goede tijd is om te gaan.

Noch de lach van de mysticus, noch zijn tranen kunnen opgevat worden als een uitdrukking die betekenis heeft. Zijn tranen kunnen misschien grote vreugde maskeren; zijn glimlach en zijn lach kunnen diepe gevoelens verhullen. Zijn open of dichte ogen, het draaien van zijn hoofd, zijn blik, zijn zwijgen of zijn spreken hebben geen van allen de betekenis die je er normaal aan hecht. Maar het wil niet zeggen dat de mysticus dit opzettelijk doet, het is zijn natuur. Niemand zou het opzettelijk kunnen doen, zelfs al zou hij het willen. Er is niemand die dat kan. De waarheid is dat de ziel van de mysticus danst. Zij heeft die innerlijke wet tot werkelijkheid gemaakt; zij heeft de diepte van het mysterie gepeild waar alle zielen naar verlangen, en in de vreugde van dat mysterie wordt het hele leven van de mysticus een mysterie. Je kunt hem twintigmaal per dag zien en even zo vaak zal zijn gezicht weer iets anders uitdrukken. Elke keer is zijn stemming anders en toch hoeft zijn uiterlijke stemming helemaal niet zijn innerlijke stemming te zijn. De mysticus is een voorbeeld van Gods mysterie in de vorm van een mens.

De vijfde vorm waarin de mens die het innerlijk leven leidt verschijnt, is een vreemde vorm die maar weinig mensen kunnen begrijpen. Hij draagt een uiterlijk masker van argeloosheid op zo'n manier dat mensen die hem niet begrijpen, hem gemakkelijk onevenwichtig, eigenaardig of vreemd zullen vinden. Dat vindt hij niet erg, want dat masker is alleen maar zijn schild. Als hij de mensheid zijn macht zou moeten tonen, dan zouden er duizenden mensen achter hem aan komen en zou hij helemaal geen tijd meer hebben voor zijn innerlijk leven. De enorme macht die hij bezit bestuurt innerlijk landen en landstreken, beheerst ze en beschermt ze tegen rampen zoals overstromingen, epidemieën en ook tegen oorlogen. Hij bewaart de harmonie in het land of in de plaats waar hij woont. Dit alles gebeurt door zijn stilte, doordat hij zich voortdurend bewust is van het innerlijk leven.

Iemand zonder diep inzicht zal hem maar raar vinden. In de taal van het oosten wordt hij Madzub genoemd. Datzelfde begrip was de oude Grieken al bekend en op sommige plaatsen zijn er nog steeds de sporen van te vinden, vooral in het oosten. Ook vandaag de dag

zijn er zielen in het oosten die in deze vermomming leven als een mens die zijn innerlijk tot bewustzijn heeft gebracht. Uiterlijk vertoont zo iemand geen spoor van filosofie of mystiek, godsdienst of een bepaalde moraal. Maar zijn aanwezigheid is een opeenhoping van kracht, zijn oogopslag is zeer inspirerend, zijn uiterlijk is gezaghebbend en als hij al spreekt dan is zijn woord de belofte van God. Wat hij zegt is de waarheid, maar hij spreekt zelden. Het is moeilijk hem iets te laten zeggen. Maar als hij spreekt, gebeurt er wat hij zegt.

Spirituele zielen zien er van buiten op oneindig veel verschillende manieren uit, maar er is geen betere manier om in deze wereld te leven en toch het innerlijk leven te leiden, dan door jezelf te zijn, zowel naar buiten als naar binnen toe. Wat je beroep, je werk of je aandeel in het uiterlijk leven ook moge zijn, je moet dat oprecht en waarachtig uitvoeren, je roeping in het uiterlijk leven nauwgezet vervullen en je er tegelijkertijd bewust van zijn dat het uiterlijk leven, wat voor werk je ook doet, de innerlijke bewustwording van de waarheid moet weerspiegelen.